

teda vydržacia doba neuplynula. Krajský súd v Trnave (ďalej len „krajský súd“) na základe odvolania podaného žalobcami v poradí prvým rozsudkom č. k. 24 Co 237/2018-191 zo 7. mája 2019 rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie.

3. Po vrátení veci okresný súd napadnutým rozsudkom rozhodol, že časť nehnuteľností patrí do bezpodielového spoluvlastníctva nebohej [REDAKOVANÉ] a nebohého [REDAKOVANÉ] a časť nehnuteľností do dedičstva po poručiťovi [REDAKOVANÉ]. Bol toho názoru, že právni predchodcovia žalobcov nadobudli vlastníctvo k sporným nehnuteľnostiam k 1. januáru 1992 po započítaní oprávnenej držby trvajúcej v rozmedzí rokov 1960 až 1970. Podmienky vydržania splnili už v roku 1970 aj napriek tomu, že vtedy platná právna úprava vydržanie nepoznala. To nemohlo ovplyvniť ani začatie konania v roku 1988.

4. Na základe odvolania podaného sťažovateľmi krajský súd napadnutým rozsudkom prvý výrok rozsudku okresného súdu zmenil tak, že žalobu zamietol a druhý výrok zmenil tak, že časť nehnuteľností patrí do dedičstva po poručiťovi v jednej polovici, a vo zvyšnej časti žalobu zamietol. Žalobcovia žiadali určiť vlastníctvo k sporným nehnuteľnostiam v prospech ich zomrelých rodičov bez toho, aby vymedzili svoju požiadavku práve a len ku dňu ich smrti. Keďže smrťou stratili občianskoprávnu subjektivitu, podľa krajského súdu nemala žaloba v tejto časti oporu v hmotnom práve. V súvislosti s druhým výrokom krajský súd konštatoval, že právni predchodcovia žalovaných splnili všetky zákonom stanovené predpoklady na nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním už v roku 1970, avšak účinky vydržania a nadobudnutie vlastníckeho práva k sporným nehnuteľnostiam nastali až 1. januára 1992, no okresný súd pochybil, keď do dedičstva po poručiťovi určil sporné nehnuteľnosti v celosti a nielen v jemu prislúchajúcej polovici ako jednému z bezpodielových vlastníkov.

5. Proti druhému výroku a výroku o trovách rozsudku krajského súdu podali sťažovatelia dovolanie, ktorého prípustnosť odvodzovali od § 421 ods. 1 písm. a) a c) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) napadnutým uznesením dovolanie sťažovateľov odmietol podľa § 447 písm. f) CSP.

II.

Argumentácia sťažovateľov

6. Proti napadnutým rozhodnutiam všeobecných súdov podali sťažovatelia ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentujú:

a) okresný súd a krajský súd sa v odôvodnení nevysporiadali s tvrdeniami sťažovateľov ani s vykonanými listinnými dôkazmi, ktoré vyvrátili dobromyseľnosť držby právnych predchodcov žalobcov;

b) najvyšší súd nesprávne posúdil stanovenie právnej otázky sťažovateľmi, ktoré bolo v dovolaní jasne vymedzené ako „splnenie podmienok vydržania žalobcami“, a v rozpore so zásadou *iura novit curia* vytýkal sťažovateľom neoznačenie rozhodovacej praxe, od ktorej sa mali súde odchyliť.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie práva na spravodlivý proces a práva na spravodlivé súdne konanie rozhodnutiami okresného súdu, krajského súdu a najvyššieho súdu v konaní o určenie vlastníctva k nehnuteľnostiam.

III.1. K namietanému porušeniu práv postupom a rozsudkom okresného súdu:

8. Ústavný súd v prvom rade s poukazom na čl. 127 ods. 1 ústavy uvádza, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne, t. j. na princípe subsidiarity. Z tohto princípu vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (pozri II. ÚS 13/01, IV. ÚS 102/09).

9. Proti napadnutému rozsudku okresného súdu bol prípustný opravný prostriedok (odvolanie), ktorý sťažovatelia využili, a preto právomoc poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľov podľa ústavy a dohovoru mal krajský súd v rámci odvolacieho konania. Tým je zároveň v danom rozsahu vylúčená právomoc ústavného súdu. Preto ústavný súd túto časť ústavnej sťažnosti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

III.2. K namietanému porušeniu práv postupom a rozsudkom krajského súdu:

10. Ako vyplýva z ústavnej sťažnosti, napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ako aj vyžiadaného dovolania, sťažovatelia podali proti napadnutému rozsudku krajského súdu dovolanie z dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) a c) CSP (nesprávne právne posúdenie). V ústavnej sťažnosti však argumentujú nedostatočným odôvodnením rozsudku krajského súdu, ktorý sa podľa sťažovateľov nevysporiadal s ich tvrdeniami ani vykonanými dôkazmi.

11. Ústavný súd v tejto súvislosti považuje v prvom rade za potrebné poukázať na to, že podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý súdny proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Pričom ide aj o právo na riadne odôvodnenie

rozhodnutia (vrátane vyhodnotenia súladu medzi skutkovými zisteniami a právnymi závermi na jednej strane a vykonanými dôkazmi na strane druhej).

12. Meritórne preskúmanie tejto časti ústavnej sťažnosti sťažovateľov ústavným súdom v situácii, keď riadne nevyužili právny prostriedok ochrany svojich základných práv, ktorý im zákon účinne poskytoval, t. j. nepodali dovolanie aj z dôvodu vymedzeného v § 420 písm. f) CSP, hoci ho podať mohli, by bolo porušením princípu subsidiarity ako kompetenčného princípu vymedzujúceho vzťah medzi ústavným súdom a sústavou všeobecných súdov, na ktorom je založené rozhodovanie o ústavných sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (m. m. I. ÚS 728/2016). Právomoci ústavného súdu mala predchádzať právomoc najvyššieho súdu, pretože vzhľadom na obsahový prienik významu normatívneho textu uvedeného v § 420 písm. f) CSP a ústavným súdom judikovaného obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru bola v danej situácii prípustnosť dovolania daná podľa § 420 písm. f) CSP, o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť najvyšší súd (porov. I. ÚS 403/2022).

13. Keďže sťažovatelia mali k dispozícii na ochranu označených práv proti rozsudku krajského súdu dovolanie, ktoré riadne nevyužili, ústavný súd vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti v tejto časti ako neprípustnej podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde.

III.3. K namietanému porušeniu práv postupom a uznesením najvyššieho súdu:

14. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav veci a aké skutkové zistenia a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96, III. ÚS 151/05). Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01, II. ÚS 206/2015). Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam.

15. Vzhľadom na to, že napadnutým uznesením najvyšší súd odmietol dovolanie sťažovateľov, ústavný súd dáva do pozornosti aj svoju ustálenú judikatúru, v zmysle ktorej otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, nie do právomoci ústavného súdu (napr. IV. ÚS 238/07, IV. ÚS 499/2011, IV. ÚS 161/2012, II. ÚS 98/2017). Otázka posúdenia prípustnosti dovolania je otázkou zákonnosti a jej riešenie samo osebe nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľa (m. m. II. ÚS 324/2010), samozrejme za predpokladu, že ide o riešenie ústavne udržateľné (m. m. IV. ÚS 239/2021).

16. Sťažovatelia v tejto časti ústavnej sťažnosti najvyššiemu súdu vytýkajú, že 1) nesprávne posúdil stanovenie právnej otázky, ktorá bola v dovolaní jasne vymedzená ako „splnenie podmienok vydržania žalobcami“, a 2) (v rozpore so zásadou *iura novit curia*) vytkol sťažovateľom neoznačenie rozhodovacej činnosti, od ktorej sa mali súdy odchýliť.

17. Ústavný súd na tomto mieste pripomína, že zákonodarca v § 45 zákona o ústavnom súde výslovne normatívne upravil viazanosť ústavného súdu rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania, aby nebolo pochyb, že ústavný súd nebude za navrhovateľa určovať rozsah ústavného prieskumu ani vyhľadávať konkrétne dôvody, pre ktoré sa navrhovateľ obracia na ústavný súd (nad rozsah návrhu navrhovateľa môže ústavný súd rozhodnúť len v konaní o súlade právnych predpisov). Aj v konaní pred ústavným súdom teda platí zásada *iudex ne eat ultra petita partium* (sudca nech nejde nad návrhy strán). Dôvody návrhu (kvalitatívna stránka ústavného prieskumu) predstavujú opísanie toho, z akých konkrétnych skutkových a právnych dôvodov navrhovateľ považuje napadnutý postup alebo rozhodnutie za porušenie ústavy, resp. dohovoru. Aj pri dôvodoch návrhu ústavný súd zásadne akceptuje autonómiu vôle navrhovateľa a ak zákon o ústavnom súde vyslovene neuvádza inak, nemá možnosť rozhodovať *ultra petitem* a rozširovať ochranu ústavnosti nad rámec, ktorý navrhovateľ požaduje (navrhuje). Z viazanosti ústavného súdu dôvodmi návrhu vyplýva aj povinnosť navrhovateľa uviesť dostatok skutkových tvrdení, právne relevantné dôvody vo vzťahu k namietanému porušeniu toho-ktorého ústavného práva alebo slobody (ústavnoprávnu argumentáciu) (porov. Macejková, I., Bárány, E., Baricová, J., Fiačan, I., Holländer, P., Svák, J. a kolektív: Zákon o Ústavnom súde Slovenskej republiky. Komentár. 1. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2020. s. 257.).

18. V súlade s uvedenými východiskami a rozsahom sťažovateľmi uplatnenej argumentácie ústavný súd pristúpil k preskúmaniu napadnutého uznesenia najvyššieho súdu a pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti sa zameril na to, či najvyšší súd v napadnutom uznesení posúdil dovolanie sťažovateľa ústavne akceptovateľným spôsobom.

19. Z napadnutého uznesenia vyplýva, že najvyšší súd napriek absencii exaktného označenia právnej otázky sťažovateľmi právnu otázku vymedzil takto: „či *vlastnícke právo k pozemku vydržaním nadobudne i osoba, ktorá kedykoľvek pred 1. januárom 1992 splní náležitosti vydržania, alebo sa vyžaduje splnenie podmienky na vydržanie aspoň v deň nadobudnutia účinnosti zákona č. 509/1991 Zb. (1. január 1992), resp. po jeho účinnosti s možným započítaním do doby oprávnenej držby pre vydržanie aj držbu uskutočňovanú do 31. decembra 1991*“ (bod 16.1). Vzápätí však konštatoval, že sťažovateľmi uvedené nesprávne právne posúdenie nebolo nimi namietané v odvolaní (bod 16.2) a spôsobilým predmetom dovolacieho konania môžu byť len také námietky, ktoré už boli uplatnené v odvolacom konaní (bod 19). Vo vzťahu k časti dovolania týkajúcej sa zákonnej úpravy vydržania (Občiansky zákonník č. 141/1950 Zb. a Občiansky zákonník č. 40/1964 po novele účinnej od 1. apríla 1983, pozn.) sa podľa najvyššieho súdu z dovolania nedalo s určitosťou vyvodiť, konkrétne ktorou právnou otázkou bola založená prípustnosť dovolania sťažovateľov (bod 22). Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP najvyšší súd konštatoval, že sťažovatelia neuviedli právnu otázku ani rozhodnutia, v ktorých vidia rozdielnu rozhodovaciu prax najvyššieho súdu (bod 23).

20. Z vyžiadaného dovolania podaného sťažovateľmi ústavný súd zistil, že podľa dovolacej argumentácie sťažovateľov k vydržaniu nemohlo dôjsť, pretože za účinnosti Občianskeho

zákonníka č. 141/1950 Zb. vydržaním nebolo možné nadobudnúť vlastnícke právo k nescudziteľným veciam, ktoré boli v socialistickom vlastníctve, a po novelizácii Občianskeho zákonníka č. 40/1964 Zb. účinnéj od 1. apríla 1983 výsledkom oprávnenej držby mohlo byť iba právo na uzatvorenie dohody o osobnom užívaní, k čomu nedošlo a po začatí súdneho konania sp. zn. 5 C 173/88 právni predchodcovia žalobcov už nemohli byť dobromyseľnými držiteľmi, keďže boli nesporne oboznámení so skutočnými vlastníkmi nehnuteľností, a to ešte pred novelizáciou Občianskeho zákonníka (pred 1. januárom 1992, pozn.). Vydržacia doba teda podľa sťažovateľov neuplynula tak, aby jej uplynutie mohlo zakladať právne účinky vydržania. V súvislosti s tvrdeným porušením zákazu retroaktivity sťažovateľa odkazovali na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 80/2001.

21. Ústavný súd po preskúmaní napadnutého uznesenia najvyššieho súdu (súč pri tom viazaný dôvodmi ústavnej sťažnosti v zmysle § 45 zákona o ústavnom súde) nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup najvyššieho súdu nemajúci oporu v zákone. Vymedzenie jednej právnej otázky najvyšším súdom, ako aj konštatovanie o nemožnosti konkretizácie druhej nie je v rozpore s obsahom sťažovateľmi podaného dovolania. Z toho je zároveň zjavné, že sťažovatelia v súvislosti s dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. c) nielenže neoznačili rozdielnu rozhodovaciu prax, ale ani netvrdili, že nimi nastolená právna otázka je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

22. Najvyšší súd odmietol dovolanie sťažovateľov z dôvodu podľa § 447 písm. f) CSP. V odôvodnení napadnutého uznesenia najvyšší súd dostatočným spôsobom uviedol dôvody [nenamietanie uvedeného nesprávneho právneho posúdenia v odvolaní (bod 16.2), nenamietanie nepreskúmateľnosti rozsudku krajského súdu (bod 21), nevymedzenie právnej otázky (bod 22) a napokon neuvedenie právnej otázky ani rozdielnej rozhodovacej praxe (bod 23)], pre ktoré bolo potrebné dovolanie sťažovateľov odmietnuť ako procesne neprípustné. Právny názor najvyššieho súdu o neprípustnosti dovolania je v napadnutom rozhodnutí zdôvodnený dostatočným spôsobom a presvedčivo. Po zohľadnení obsahu dovolania podaného sťažovateľmi nemožno závery najvyššieho súdu hodnotiť ani ako svojvoľné.

23. Sumarizujúc uvedené, ústavný súd konštatuje, že z ústavnoprávneho hľadiska niet žiadneho dôvodu, aby sa závery napadnutého uznesenia najvyššieho súdu spochybňovali, a preto ústavnú sťažnosť sťažovateľov odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. decembra 2022

Miloš Maďar
predseda senátu